

کنسرت‌هایی که خارج از ایران برگزار می‌شوند فارغ از هزینه‌های بالای‌شان کیفیت چندانی ندارند

تورها و جیب‌ها

این همه هزینه برای دست و جیب و هوای ساده!

سید مهدی موسوی‌تبار

خبرنگار گروه فرهنگ

زمستان و ماه اول بهار، در ایران و جهان بره کیشان کنسرت‌گذاران و خوانندگان است. از یک طرف سال نوی میلادی است و از طرف دیگر به نوروز می‌رسد. خوانندگان داخلی و خارجی هم برای طرفداران داخلی و هم برای هواداران خارجی‌شان برنامه‌های مختلف دارند و تبلیغات و آگهی‌های هر ساله برگزاری کنسرت‌ها هم تأییدکننده همین نکته است. اگر مبنای اولین کنسرت برگزار شده در ایران را سال ۱۲۸۸ و جشن نصرت ملی در خانه ظهیرالدوله بدانیم بیش از صدسال از این واقعه هنری وارداتی در کشورمان می‌گذرد. این سابقه یعنی کنسرت همیشه در کشور ما محبوب بوده و مخاطبان آن نیز معمولاً از طبقه خاصی بودند. در دهه‌های مختلف مفهوم موسیقی و کنسرت تغییر کرد و اگر زمانی، رفتن به کنسرت تک‌نوازی یا موسیقی سنتی یا ارکسترسمفونیک یک فضیلت بود و هواخواهان خاصش را داشت امروزه اما انتظار و کارکرد کنسرت در نگاه بخش عمده‌ای از مردم متفاوت شده است. ورود جدی اقتصاد به حوزه موسیقی و تبدیل آن به یک پدیده هنری پول ساز، نگاه اضلاع این مثلث را دچار تغییر کرد.

آنهايي که برای عیدشان هزینه‌های چندصد میلیونی می‌کنند و در جای دیگری آنها را خرج می‌کنند می‌توانند بگویند پول خودمان است و اختیارتش را داریم، ما نیز کاری با آنها نداریم اما اگر دل‌تان برای پول‌هایتان می‌سوزد و می‌خواهید بدانید که چه سوءاستفاده‌ای از این همه علاقه به موسیقی و حضور در کنسرت می‌شود این گزارش را تا انتها بخوانید.

اصلا توره‌های کنسرت‌های ترکیه یا دبی به همین منظور ایجاد شدند. اما مساله اصلی این است که آنچه برای مردم ما در ترکیه یا کشورهای دیگر به اسم کنسرت، نمایش می‌دهند به معنی واقعی کلمه موسیقی و کنسرت است؟ دریافت هزینه‌های بالا و هم‌سطح با خوانندگان برتر جهان برای دیدن یا شنیدن خوانندگانی که هر روز فیلم‌پلی‌یک‌یکی از آنها در فضای مجازی منتشر می‌شود چقدر منطقی است؟ طبعاً

کنسرت‌های خارجی برای داخلی‌ها

اول برویم سراغ اولین پیشنهادی که اکثریت اهالی موسیقی می‌دهند و آن هم برگزاری کنسرت در خارج از ایران و ارزآوری برای اقتصاد کشور است. حتما هدف درست و جذابی است اما کنسرت‌گذاران با ما هم عقیده نیستند و معتقدند که کنسرت‌های خارج از کشور برای خوانندگان داخلی و آنها توجیه اقتصادی چندانی ندارد. خودشان می‌گویند سود هر کنسرت در ایران حدود ۳۰ درصد است اما این رقم در کنسرت‌هایی مثلاً ترکیه و به واسطه هزینه‌های غیرریالی، یک‌سوم و در حدود ۱۰ درصد است که در برخی مواقع همین سود کم هم به‌دست نمی‌آید. برخی از تهیه‌کننده‌ها، هزینه‌های برگزاری یک کنسرت در ایران و ترکیه را به یک اندازه می‌دانند. مثلاً مجموع ای ارقام اعم از اجاره سالن و ملزومات آن، هزینه خواننده و کلیه عوامل، حدود ۲۰ میلیون تومان است که با هزینه ۸۰۰ هزارلیری در ترکیه تقریباً برابری می‌کند. ضمن آنکه در هزینه کنسرت‌های ترکیه، بلیت‌رفت‌وبرگشت و اقامت گروه نیز لحاظ می‌شود. تفاوت قیمت‌ها در کنسرت‌های داخل و خارج هم از آن نکات جالب است. مثلاً قیمت بلیت کنسرت رضا صادقی در ترکیه برای خرید از ۳۰۰ تا دو میلیون و ۸۰۰ هزار تومان است و این درحالی است که کف و سقف بلیت کنسرت‌های جزیره کیش ۱۸۰ تا ۴۵۰ هزار تومان

است. به نظر شما با این فاصله چشمگیر بین بلیت‌های ریالی و لیری، برگزاری کنسرت در خارج از ایران یک تجارت بدون سود و حداکثری ضرر است؟ خوانندگان ایرانی در سال‌های اخیر اجراهای مختلفی در کشورهای دور و نزدیک داشته‌اند و برخی از آنها با سالن نیمه‌خالی و برخی دیگر با سالن کاملاً پر مواجه بوده‌اند. حتماً مخاطب کنسرت‌های خوانندگان داخلی در خارج از کشور، ایرانیان داخل نیستند و همین نگاه می‌تواند باعث ایجاد یک پنهان جدی برای رابطه عمیق ایرانیان خارج‌نشین با هنر داخلی باشد؛ این در شرایطی اتفاق می‌افتد که آنها دلیل قانع‌کننده‌ای برای پرداخت این تفاوت هزینه بلیت‌ها در خارج و داخل ایران بشنوند.

بلیت‌های ۳۰۰ دلاری، گاهی هم ۳۰ دلاری

طبق آماري که در ماه گذشته منتشر شد در هفت‌ماهه اول امسال، حدود ۴ میلیون نفر ایرانی به ترکیه سفر کرده‌اند. براساس همان آمار، اکثر این افراد در سه ماهه اول و بیشترین‌شان در اسفند و فروردین به ترکیه رفته‌اند؛ چیزی در حدود دو میلیون و پانصد هزار نفر. حالا و بعد از خواندن این آمار، هر کدام از این سایت‌هایی که کنسرت‌ها را تبلیغ می‌کنند و فروش بلیت دارند را باز کنید. احتمالاً با چند پوستر از افراد یا گروه‌های موسیقی مواجه می‌شوید. اگر به بخش رزرو بلیت بروید می‌توانید قیمت بلیت‌ها را ببینید. مثلاً سراغ یک گروه موسیقی می‌رویم که قبلاً در ایران فعالیت می‌کردند. بلیت کنسرت ۴ فروردین «زدبازی» از ۳۵ دلار شروع می‌شود و بالاترینش ۲۳۰ دلار است. البته که سهم صندلی‌های ۳۰ دلاری به نسبت سالن بسیار اندک است. اگر در این سایت بمانید با یک بخش عجیب دیگر هم مواجه می‌شوید. «رادیو جوان» که در سال‌های اخیر با بها دادن به موسیقی‌های مبتذل و خالی از محتوا و حمایت از خوانندگان سطحی به‌واسطه دریافت رقم‌های قابل توجه، در برگزاری کنسرت هم ورود کرده است. در همین سایت کنسرتی تحت عنوان «کنسرت پارتی رادیو جوان» مشاهده می‌کنیم. عنوان نامشخصی که بیشتر به یک جشن شبیه است و جالب اینکه برای این موسیقی انتخابی باید حداقل ۲۵۰ دلار پرداخت کند. در ترکیه هم همین روند دیده می‌شود؛ قیمت بلیت اجرای پایان سال ۲۰۲۱ ارکستر سمفونیک استانبول ۲۲ لیر بود، اما بلیت اجرای «ایرو گوندش» در همین سال و در یک رستوران از ۱۶۵ لیر شروع شده است. دوباره برگردیم به کنسرت‌های عید امسال در ترکیه. مثلاً بلیت‌های کنسرت یک فروردین ۱۴۰۱ تلو در استانبول از ۲۰۰ دلار شروع و تا ۵۰۰ دلار هم ادامه دارد. سهم بیشتر سالن متعلق به بلیت‌های ۲۵۰ دلار به بالاست. اگر دلار را ۲۶ هزار تومان در نظر بگیریم و جمعیت ایرانی حاضر در سالن را به‌طور میانگین دوهزار نفر و میانگین هزینه بلیت را ۳۰۰ دلار، آن وقت به‌عدد ۱۵۵ میلیارد و شصت میلیون تومان می‌رسیم. همه متغیرها را در پایین‌ترین حدش گرفتیم و این عدد به‌دست آمد. فارغ از خروج ارز و هزینه‌هایی که در ترکیه صرف می‌شود باید به این نکته توجه کرد که آیا می‌شد این رقم به داخل کشورمان بیاید؟ چقدر شرایط برای برگزاری چنین کنسرت‌هایی در داخل آماده است؟ چگونه می‌شود با حفظ اصول و قواعد کشورمان کنسرت‌هایی در ابعاد جهانی برگزار کنیم؟

چارسو

نتفلیکس در جشنواره کن جایی ندارد

درحالی که نتفلیکس به‌عنوان نخستین و تنها شرکت جهانی با سازمان‌های تولید محصولات فرانسوی قرارداد امضا کرده تا در تولید این فیلم‌ها مشارکت کند، این امر هم کمکی به این استریم‌کننده برای حضور در جشنواره فیلم کن ۲۰۲۲ نکرده است. گفته شده هیچ‌یک از فیلم‌های تولید نتفلیکس در هفتادوپنجمین دوره جشنواره فیلم کن اکران نمی‌شود و فیلم‌هایی مانند «بلوند» در این جشنواره دیده نخواهند شد. بحث با نتفلیکس برای رعایت قانون جشنواره فیلم کن مبتنی بر اینکه هر فیلم این جشنواره باید در سینماهای فرانسه اکران شود، هنوز ادامه دارد و همین مانعی بر حضور این تولیدکننده بزرگ شماری از فیلم‌های مطرح سال است. این درحالی است که یک روز پیش اعلام شده بود نتفلیکس برای تولید فیلم‌های فرانسوی سالانه ۴۵ میلیون دلار سرمایه‌گذاری می‌کند. این توافق ۳ ساله با اتحادیه فیلم فرانسه منعقد شده تا نتفلیکس فیلم‌هایی تولید کند که در سینماهای فرانسه هم اکران شوند. این کمپانی پیش‌تر هم قراردادی با مقامات تلویزیونی فرانسه منعقد کرده بود تا هزینه تولید ۲۰ درصد از تولیدات فرانسوسی آنها را در بخش فیلم و سریال در سال برعهده بگیرد. فیلم‌های تولید شده ۱۵ ماه بعد از نمایش در سینماهای فرانسه در سرویس نتفلیکس به صورت آنلاین در دسترس مخاطبان قرار می‌گیرند. نتفلیکس

رفعت هاشم‌پور درگذشت

رفعت هاشم‌پور که همسر جلال مقامی دیگر دوبلور باسابقه ایران است، روز ششم اسفندماه از دنیا رفت و خیلی از کسانی که فیلم‌های کلاسیک تاریخ سینما را با صدای او به خاطر می‌آورند از این هنرمند خوش صدا الیگونه یاد می‌کنند؛ «صدای مسحورکننده‌ای که انگار صدای زنانه تاریخ سینماست!» رفعت هاشم‌پور ۹۰ سال عمر کرد که تقریباً نیم‌قرن آن را در دوبله گذراند. او در سال ۱۳۳۶ از مدرسه تئاتر فارغ‌التحصیل شد و آن‌طور که خودش گفته بود اصلاً قصد ورود به حرفه دوبله را نداشت، اما دست تقدیر بود یا سرنوشت او را به این عرصه کشاند و کارش را به‌عنوان دیبلور و سرپرست دوبله تا پیش از دهه ۹۰ خورشیدی دنبال می‌کرد. او موفقیت خود را در همان سال‌های شروع کارش، مدیون سرپرست‌ها و مدیران دوبلاژ می‌دانست که با آنها همکاری می‌کرد؛ چراکه به دختر جوانی همچون او در هنگام ورود به این فضا اعتماد کردند تا در همان سال ۱۳۳۶ برای اولین بار دوبله را با گویندگی به جای نقش اول یک فیلم عربی آغاز کند. هاشم‌پور در طول سال‌ها فعالیت در دوبله با صدای دلنشین و پراحساس و کم‌ظهورش به جای بازیگران مطرحی از جهان دیالوگ گفته که از معروف‌ترین آنها گویندگی به‌جای ویوین لی در نقش اسکارت اوهارا در فیلم «بر باد رفته» است و «محمد رسول‌الله» به جای ایرنه پاپاس در نقش هند، «دیوانه از قفس پرید» به جای لوتیز فلچر در نقش پرستار، «معجزه‌گر» به جای آن بنکرافت در نقش معلم هلن کِلر، «سریجه» به جای کیم نواک، «سقوط امپراتوری رم» به جای سوفیا لورن، «اشک‌ها و لبخندها» به جای النور پارکر، «قتل در قطار سریع‌السیر شرق» و «رولز رویس زره» به جای اینگرید برگمن تنها بخش کوچکی از فیلم‌های ماندگار در سینمای جهان است که صدای هاشم‌پور با دوبله نقش‌های مهمی از آنها جاودانه شده است. او در سینمای ایران نیز زمانی که دوبله رایج بود، به جای برخی بازیگران زن گویندگی می‌کرد و دیبلور ثابت آنها هم شده بود مثل فخری خوروش و شهلا ریاحی. اما در سینمای ایران یکی دیگر از آثار مهم او فیلم «بازمانده» ساخته مرحوم سیف‌الله داد است که به جای نقش صغیه با بازی سلمی المصری گویندگی کرده بود. این بازیگر اهل سوریه سه‌سال قبل همزمان با جشنواره فیلم مقاومت به ایران سفر کرد و در گفت‌وگویی با ایسنا از خاطراتش در زمان ساخت «بازمانده» سخن گفت.